

ASPECTUL COMPARAT AL PROBLEMATICII TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

Sandu FRANGULEA,
doctorand, Institutul de Istorie, Stat și Drept
al Academiei de Științe a Moldovei

SUMMARY

110 *Aspectul comparat al problematicii traficului de ființe umane este apreciat pe baza analizei situației din unele țări, considerate destul de afectate de acest fenomen. Studiind domeniul dat din Bosnia și Herțegovina, Coreea de Nord, Filipine, Haiti, Honduras, Hong-Kong etc., putem generaliza că traficul de ființe umane este o problemă care nu poate fi soluționată de o singură țară, fie ea chiar și destul de dezvoltată. Inevitabil, sunt necesare eforturi comune, de amploare întru înlăturarea acestui fenomen negativ care afectează toate sferile de dezvoltare a societății.*

Aspectul comparat al problematicii traficului de ființe umane poate fi apreciat analizând situația în câteva țări.

1. Bosnia și Herțegovina. Bosnia și Herțegovina este o țară-sursă și de destinație pentru traficul cu femei și copii. Există cazuri de trafic intern, numărul victimelor locale fiind din ce în ce mai mare. Guvernul respectă standardele de combatere a traficului, mai ales în vederea prevenirii și protecției martorilor și a victimelor.

Prevenire. Una dintre țintele planului de acțiuni ale guvernului este ca publicul să conștientizeze însuși fenomenul traficului prin campanii publice și mass-media. De asemenea, în programa școlară sunt prevăzute ore în care tinerii sunt avertizați asupra traficului de ființe umane, prezentându-li-se metodele de recrutare ale rețelelor criminale și consecințele bolilor

cu transmitere sexuală și a dependenței de droguri. Numeroase organizații neguvernamentale sprijină lupta împotriva traficului prin campanii de postere, editarea de broșuri promoționale, spoturi publicitare și documentare de televiziune.

Incriminare. Bosnia și Herțegovina a stabilit un cadru legal care ajută punerea sub acuzare în mod eficient a traficantilor, dar este necesar să se dezvolte resursele tehnice și specializate și să se intensifice cooperarea dintre autoritățile ce aplică legea.

Infracțiunile privitoare la trafic, la integritatea sexuală, la morală și demnitatea personală sunt prevăzute în articolele 188, 189, 190 din Codul Penal al Republicii Srpska, în articolul 2 din Legea privind ordinea publică și pacea a Republicii Srpska și art. 222, 224, 225, 227, 228, 229 din Codul Penal al Federației Bosnia și Herțegovina.

Guvernul desfășoară activități de intensificare a colaborării între autoritățile ce aplică legea la nivel regional și internațional și întărește schimbul de informații. Bosnia și Herțegovina este implicată activ în inițiativele regionale și internaționale din domeniul traficului, prin participarea la un număr semnificativ de seminare și conferințe pe această temă.

Protecție. Victimele traficului de ființe umane, atât cele naționale, cât și cele de altă naționalitate, sunt identificate prin metode rapide, ca urmare a specializării polițiștilor, procurorilor, funcționarilor din consulate, asistenților sociali, inspectorilor muncii, pedagogilor și psihologilor. Acestora li se oferă protecție, consiliere legală și sprijin financiar, până la repatriere sau integrare socială, însă tot acest sistem trebuie îmbunătățit prin asigurarea de adăposturi, protecție medicală și prin crearea de noi posibilități de pregătire și angajare a victimelor traficului care sunt cetățeni ai statului.

Bosnia și Herțegovina, Federația Bosniei și Herțegovinei și Republica Srpska au adoptat legi de protecție a martorilor amenințați și vulnerabili, fiind, în același timp, aprobată și Legea Programului de Protecție a Martorilor, însă implementarea lor se realizează cu dificultate, din cauza lipsei de resurse tehnice specializate și financiare. În acest sens, este necesar să se asigure abordări multisectoriale și multidisciplinare care să includă echipe de asistenți sociali, psihologi, medici și reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale. Un prim pas a fost făcut prin încadrarea Unității de Protecție a Martorilor în Agenția de Protecție și Investigații a Statului.

2. Coreea de Nord. Coreea de Nord este o țară de origine pentru persoanele traficate în vederea exploatării sexuale și a muncii forțate. Condițiile economice și

politice din Coreea de Nord determină un număr mare de coreeni să părăsească țara, supunându-i riscului de a deveni victime ale traficantilor. Femeile care ajung în nordul Chinei pot fi vândute ca mirese și exploatare ca prostituate. Guvernul Coreii de Nord se preocupă în mare măsură de abuzurile privind munca forțată din țară, însă mulți coreeni sunt trimiși să muncească în Rusia, în condiții de muncă forțată și exploatare, în scopul de a fi achitate datoriile guvernului Coreii de Nord către Moscova. Guvernul Coreii de Nord nu respectă standardele minime pentru eliminarea traficului și nici nu face eforturi semnificative în acest sens. Coreea de Nord nu recunoaște faptul că traficul de persoane reprezintă o problemă. În realitate, guvernul profită de pe urma muncii forțate a victimelor traficate.

Prevenire. Guvernul coreean nu ia nici o măsură pentru a împiedica traficul.

Incriminare. Nu există legi antitrafic și nici rapoarte din care să rezulte tentativele guvernului de a acuza traficantii.

Protecție. Guvernul Coreii de Nord nu ia măsuri pentru protecția victimelor traficului. Nord-coreenii care sunt victime ale traficului și se întorc ulterior în țară, riscă să fie interogați de autorități și să ajungă în închisoare.

3. Filipine. Filipine reprezintă sursa, tranzitul și, într-o mai mică măsură, țara de destinație, pentru persoane traficate în scopul muncii forțate și al exploatării sexuale. Tradiția de a căuta șanse economice în afara granițelor țării determină mulți tineri filipinezi să riște să devină victime ale traficului. Femeile filipineze sunt traficate în scopul exploatării sexuale, spre destinații din Asia, Africa, Europa și America de Nord.

Traficanții atrag asemenea victime în străinătate cu promisiuni false de angajare

legală. Grupuri ce practică crima organizată fac trafic de persoane din China prin Filipine, însă mai puțin frecvent această țară este punctul final de destinație. Există trafic intern din zonele rurale spre cele urbane. Exploatarea sexuală a copiilor din Filipine prin pornografie, Internet și turism sexual este o problemă care îngrijorează din ce în ce mai mult.

Guvernul face eforturi pentru respectarea standardelor minime de combatere a traficului, recunoaște faptul că traficul este o problemă și s-a implicat, de câțiva ani, la nivel internațional, în combaterea acestuia. La solicitarea președintelui statului, o echipă specializată a Departamentului de Afaceri Externe se ocupă de trafic. În 2002 a fost semnat acordul dintre Filipine, Malaysia și Indonezia de a coopera la rezolvarea problemelor legate de infracțiuni transnaționale. În pofida fluctuațiilor economice naționale, guvernul se implică în combaterea traficului și în protecție, însă acuzarea traficantilor lasă de dorit.

Prevenire. Mai multe agenții guvernamentale sunt implicate în eforturile de combatere a traficului. Autoritățile supraveghează plecările muncitorilor cu contracte în străinătate, pentru a-i preveni împotriva traficului. De asemenea, monitorizează afacerile matrimoniale prin publicitate. Birouri guvernamentale se ocupă de campanii de informare asupra problemei muncii forțate a copiilor, exploatarea sexuală din industria hotelieră și alte afaceri legate de turism.

Incriminare. În anul 2003 Filipine a adoptat o lege antitrafic completă. Au fost puși sub acuzare câțiva traficanti, însă aceste eforturi sunt minore în comparație cu amploarea fenomenului. Numărul condamnărilor reprezintă o problemă foarte serioasă. Guvernul nu poate stopa eliberarea

de documente oficiale care stabilesc că femeile ce lucrează ca animatoare au dreptul la vize străine. De asemenea, corupția rămâne o problemă care necesită o atenție deosebită.

Protecție. Datorită experienței în cazurile de trafic, mulți funcționari oficiali înțeleg problema și știu cum să se ocupe de victimele traficului. Guvernul colaborează cu asociații neguvernamentale pentru a repatria victimele, a le oferi adăpost temporar, mijloace de transport, consiliere și sprijin financiar. De asemenea, pregătește reprezentanți ai legii pentru a se ocupa de victimele traficului. Ambasadele filipineze iau toate măsurile pentru a sprijini victimele în străinătate.

4. Haiti. Haiti este, în mare parte, o sursă a traficului de copii pentru exploatarea sexuală și munca forțată. Copiii sunt traficați și în interiorul țării de părinți săraci care-i plasează ca și servitori în casele unor familii mai bogate. Chiar dacă nu toți copiii sunt victimizați în acest proces, un număr important este exploatat sexual sau abuzat în condiții asemănătoare sclaviei. Guvernul din Haiti estimează că aproximativ 90.000-120.000 de copii sunt plasați ca servitori. Copiii din Haiti sunt traficați și în Republica Dominicană, unde unii sunt exploatați similar. Un număr mare de imigranți ilegali intră în Republica Dominicană unde unii devin victime ale traficului. La o scară mai mică, Haiti este o țară de tranzit și destinație a traficului. Victimele sunt imigranți din țări cu nivel de trai scăzut, de obicei chinezi, tranzitând această țară pe drumul spre America de Nord, unde ajung în condiții de muncă forțată, pentru a plăti înapoi bani traficantilor. Femeile din Republica Dominicană sunt traficate în Haiti pentru prostituție. Multe dintre aceste femei vin în mod voluntar, dar multe sunt victime.

Guvernul din Haiti nu respectă în totalitate standardele minime pentru eliminarea traficului și nu face eforturi în acest sens.

Prevenire. Guvernul încearcă să sensibilizeze opinia publică prin intermediul televiziunii și al radioului, transmițând mesaje despre tratarea abuzivă a copiilor ca servitori. Ministerul Muncii și Protecției Sociale este desemnat să se ocupe de abuzul asupra copiilor.

Guvernul a organizat o serie de seminare pentru părinți, profesori și copii, în scopul de a-i convinge asupra necesității de a renunța la plasarea minorilor ca servitori.

Incriminare. Guvernul din Haiti a adoptat recent o lege care interzice traficul de copii și lucrează pentru implementarea ei, însă, până în prezent, nu au fost puși sub acuzare traficanții. Există proiecte de lege pentru regularizarea muncii domestice a copiilor, dar ele nu sunt încă transformate în legi. Guvernul nu monitorizează eficient și nu controlează adecvat granițele țării.

Protecție. Eforturile guvernamentale pentru a stopa abuzurile asupra copiilor au fost limitate până în prezent, datorită fondurilor insuficiente. Ministerul haitian al Muncii și Protecției Sociale finanțează proiecte pentru a monitoriza zeci de mii de copii folosiți ca servitori. Guvernul alocă fonduri pentru o linie gratuită unde abuzurile pot fi denunțate.

Monitorii investighează și răspund cererilor de asistență, însă datorită amplitudinii fenomenului, aceste eforturi sunt minime. Numărul copiilor salvați de la traficanți a crescut în ultimii ani. Reprezentanții guvernului lucrează împreună cu asociațiile neguvernamentale locale pentru a readuce copiii la familiile lor naturale.

5. Honduras. Hondurasul este o țară sursă, dar și de tranzit pentru traficul în scopul exploatarei sexuale și al muncii la

negru. Cele mai multe victime din Honduras sunt femei tinere traficate în Guatemala, Insulele Belize, El Salvador, Mexic, Statele Unite și Canada. Femeile și copiii sunt traficați intern, mai ales din mediul rural în cel urban.

Guvernul din Honduras nu respectă în totalitate standardele minime pentru eliminarea traficului, însă face eforturi, în ciuda resurselor limitate. Recunoaște faptul că traficul este o problemă, copiii din Honduras sunt vulnerabili și are un plan național de combatere a exploatarei sexuale a copiilor. Honduras este deschisă colaborării cu organizațiile neguvernamentale și cu cele internaționale. Guvernul colaborează cu Mexicul pentru a identifica și repatria mai multe minore din Honduras, care lucrau ca prostituate în sudul Mexicului. Oficialități din Honduras cooperează, din anul 2002, și cu autoritățile americane în cazul unor investigații ale traficului spre Statele Unite.

Prevenire. Guvernul din Honduras nu a luat măsuri publice de informare asupra traficului, dar încearcă să atragă atenția asupra drepturilor copiilor și femeilor și asupra riscurilor asociate cu imigrarea ilegală. O comisie națională încearcă să combată abuzurile asupra copiilor care muncesc și caută să reintegreze minorii în programe educaționale. O serie de agenții guvernamentale, organizații internaționale și asociații neguvernamentale au dezvoltat un plan național de luptă împotriva exploatarei sexuale a copiilor, fapt care reprezintă un important pas în dezvoltarea generală a unui plan național antitrafic.

Incriminare. Hondurasul nu are legi comprehensive antitrafic, dar cele privind exploatarea copiilor și statutul imigranților incriminează traficul și permit statului să trimită în instanță traficanții. Corupția este o problemă serioasă și face dificilă

condamnarea traficantilor. Poliția din Honduras colaborează cu oficialități din Statele Unite, pentru a elabora un mod eficient de monitorizare a controlului vamal ce poate fi folosit împotriva traficantilor.

Protecție. Guvernul din Honduras nu oferă nici o asistență victimelor străine ale traficului și nu alocă fonduri pentru organizațiile neguvernamentale care ajută victimele, din cauza lipsei de fonduri, însă guvernul cooperează cu acestea, pentru a ajuta copiii din Honduras. Toate problemele legate de trafic sunt monitorizate de către autorități. Victimele străine ale traficului nu sunt protejate, putând fi chiar condamnate.

6. Hong-Kong. Hong-Kongul este un punct de tranzit și destinație pentru persoanele traficate în scopul exploatării sexuale și al muncii forțate. Deși la început era doar o țară de tranzit pentru imigranți ilegali, Hong-Kongul a devenit o destinație pentru femeile traficate în scopul exploatării sexuale, provenite din China și Asia de Sud-Est. Victimele tranzitează Hong-Kongul și pentru a ajunge în America de Nord și Australia.

Guvernul din Hong-Kong se conformează standardelor minime privind eliminarea traficului. Autoritățile din Hong-Kong implementează măsuri antitrafic în contextul combaterii migrațiilor ilegale. Guvernul inițiază controale eficiente ale migrațiilor și ale modului de trecere a granițelor, campanii de informare a autorităților vamale asupra modurilor de migrație ilegală și are o legislație bine pusă la punct, destinată să pedepsească traficantii.

Prevenire. Hong-Kongul menține controale eficiente ale migrațiilor și ale modului de trecere a granițelor ca mod principal de prevenire. Există o bună coordonare între poliție, Oficiul de imigrare, vâmi și organizațiile neguvernamentale.

Materiale informative în mai multe limbi sunt distribuite în locuri-cheie pentru a informa femeile străine asupra drepturilor lor de muncă. Departamentul poliției care se ocupă cu imigrațiile ilegale publică un raport bianual care oferă noi informații despre metodele folosite de traficantii, făcând schimb de informații cu alte guverne. Oficialitățile iau măsuri pentru a opri folosirea de containere în scopul transportului clandestin de persoane.

Incriminare. Hong-Kongul nu are legi specifice antitrafic, dar prevederi penale în legătură cu acesta sunt folosite pentru punerea sub acuzare a traficantilor. Un număr mare de polițiști sunt repartizați pentru a monitoriza securitatea granițelor, aeroporturilor și transporturile navale, monitorizând, în același timp, potențialul trafic. În ultimii ani s-a realizat o mai bună cooperare internațională în ceea ce privește urmărirea penală și punerea sub acuzare a traficantilor. Deși rapoartele întocmite în mod regulat și statisticile generale sunt publice prin lege, guvernul inițiază măsuri pentru a avea statistici mai concrete asupra victimelor traficului.

Protecție. Victimele traficului beneficiază de o gamă largă de servicii oferite în Hong-Kong. Făcându-se abstracție de statutul legal sau de fapta comisă, victimele traficului au acces la adăpost temporar în centre de refugiați pentru femei, având asigurate condiții decente de trai, servicii medicale și un centru de sprijin pentru victime.

Celor care depun mărturie împotriva traficantilor li se asigură imunitate, permițându-li-se întoarcerea acasă fără a fi acuzate.

Străinilor angajați în Hong-Kong li se oferă același acces la servicii, de exemplu, consilierea juridică împotriva angajatorilor, ca și angajaților conaționali.

BIBLIOGRAFIE

1. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Roma, Italia, 1950.
2. Ungureanu Ricu și colab., Traficul de ființe umane, Editura Prouniversitaria, București, 2006.
3. Catherine Dauvergne. Sovereignty, migration and rule of law in global times, in „The modern law Review”, London, Blackwell Publishing, nr.4, 2004.
4. Rapport de l' Association nationale d'assistance a la frontiere pour les étrangers (ANAFE), 2003.
5. Raportul Anual al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii privind traficul de persoane, 2003.
6. Raportul Anual al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii privind traficul de persoane, 2004.
7. Studiul Prevederi legislative privind traficul de ființe umane (extrase), Asociația Femeilor de Carieră Juridică, Chișinău, 2002.
8. Groupe d'information et de soutien des immigrés (GISTI): <http://www.gisti.org>
9. www.state.gov.

Prezentat: 11 noiembrie 2010.

Recențat: Oleg BALAN, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar.

E-mail: sandufrang@yahoo.com